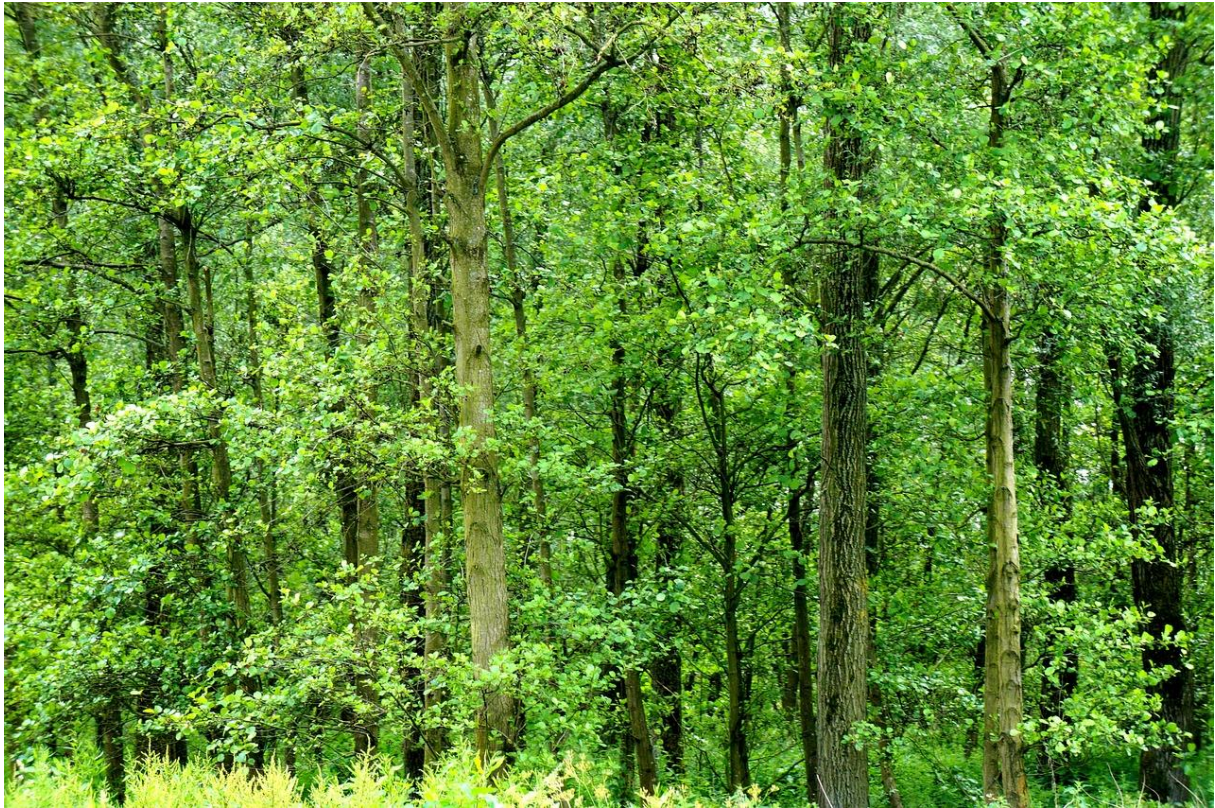

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Groningen

Jaarverslag 2023-2024

Inhoud

1. Voorwoord	3
<hr/>	
2. Kernthema's en hoogtepunten	4
○ Gezonde landbouw, natuurlijk!	5
○ Dieren(rechten)	6
○ Natuur, klimaat en energie	7
○ Gezonde leefomgeving en slimme keuzes voor wonen, bouwen en vervoer	8
○ Rechtvaardige economie, bloeiende samenleving	8
<hr/>	
3. Persberichten	9
<hr/>	
4. Moties en amendementen	10
<hr/>	
5. Statenvragen	11
<hr/>	
6. Debatbijdragen	12
<hr/>	
<hr/>	

1. Voorwoord

Beste lezer,

Het jaar 2023 was een druk campagnejaar. Niet alleen voor wat betreft de Provinciale verkiezingen, ook landelijk werd er gestemd omdat het kabinet was gevallen over teveel na-reizigers. Voor Groningen leverde dat 2 Statenleden op, Meint Kolthof en ondergetekende, die samen voor de uitdagende taak staan om het werk van ons vorige Statenlid Ankie Voerman succesvol voort te zetten. Inge-Astrid van Dijk werd onze fractievertegenwoordiger.

De tijd na de verkiezingen is een inwerkperiode, waarin oude en nieuwe Statenleden elkaar en de provinciale politiek leren kennen. De fractie heeft meteen stevig van zich laten horen op een aantal belangrijke dossiers, zoals Groningen Airport Eelde, opvangcentra voor dieren uit het wild en meer toezicht in natuurgebieden.

Een zeer belangrijke taak van Provinciale Staten betreft besluitvorming over het omvangrijke dossier stikstof – landbouw – biodiversiteit - waterkwaliteit. Er is op dit gebied sinds de verkiezingen weinig beweging geweest laat staan dat er vooruitgang is geboekt. Deze onderwerpen zullen voor de Statenfractie één van de belangrijkste prioriteiten worden de komende jaren.

Begin maart is er een doorstart in onze fractie geweest nadat Meint Kolthof om persoonlijke redenen is teruggetreden. In september 2023 zwaaide Inge-Astrid van Dijk af als commissielid. Marije Visser heeft haar opgevolgd, en is vervolgens in maart 2024 geïnstalleerd als ons tweede Statenlid. Samen met onze fractiemedewerker en fractieondersteuners trekken we ten strijde voor een dierwaardiger en schonere leefwereld, serieus klimaatbeleid, tolerantie en sociale rechtvaardigheid.

We wensen u veel leesplezier.

Vriendelijke groet,

ook namens mijn collega Statenlid Marije Visser, fractiemedewerker Tessie Bevers en onze fractieondersteuners Ronald van Dokkum en Saskia Kunnen.

Stijn ten Hoeve

Fractievoorzitter en Statenlid Partij voor de Dieren Provincie Groningen

2. Kernthema's en hoogtepunten

2023 was een belangrijk verkiezingsjaar. Er was ook echt iets te kiezen nu we middenin een stikstofcrisis, een biodiversiteitscrisis, een klimaatcrisis, een wooncrisis, een zorginfarct en diverse transitieën zitten zoals een energietransitie met energiearmoede en immense vervuiling van ons milieu. Waar we naartoe willen is een eiwittransitie, die nu onder druk komt te staan omdat conservatieve krachten onze politieke arena zijn toegetreden. De uitvoer van de succesvolle motie van Ankie Voerman, Carnivoor? Geef het door! uit 2021 hopen we te kunnen behouden in de Provinciale Staten. Er wordt momenteel een vegetarische lunch/diner geserveerd in de kantine van de Staten bij Statenvergaderingen en alleen vlees of vis geserveerd wanneer iemand dat tevoren aangeeft. Helaas zijn eerdere verworvenheden geen vanzelfsprekendheden in deze tijden, dat geldt op alle gebieden.

We blijven inzetten op een dier-, milieu- en klimaatvriendelijke landbouw die ook gezond is voor mensen, en het logische gevolg daarvan zal een radicale krimp van het aantal landbouwdieren moeten zijn. Een gezonde landbouw gedijt wanneer deze biologisch is en er dus geen glyphosaat en andere landbouwgiften meer in ons milieu terecht komen. Over dit laatste punt hebben we op 20 maart jl. een motie ingediend met als titel Geen woorden maar daden.

In diezelfde motie stelden we aan de kaak dat het grondwaterpeil omhoog moet om te voorkomen dat het veen in hoog tempo oxideert. In de visie van de Partij voor de Dieren is in veenweidegebieden alleen nog een heel extensieve, biologische en diervriendelijke melkveehouderij mogelijk in combinatie met agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Ook zou in veenweidegebieden geëxperimenteerd kunnen worden met de teelt van andere gewassen die een vochtige bodem nodig hebben, zoals bijvoorbeeld lisdodde. Lisdodde is bijvoorbeeld te gebruiken als duurzaam bouw materiaal.

We hebben over een aantal onderwerpen schriftelijke vragen gesteld, zoals over het doden van bevers, de jacht op reeën, en over de lozingen van schadelijke stoffen door Nedmag in de Waddenzee en lucht. De vragen worden om verschillende redenen gesteld. Dit zijn politieke vragen die we stellen om aandacht te vragen voor een bepaald onderwerp of om de mening van het College te achterhalen en de plannen van Gedeputeerde Staten op tafel te krijgen.

Verder zetten we in op samenwerking, ook over de provinciale grenzen. De samenwerking met de Friese Statenfractie van de Partij voor de Dieren is eind 2023 van start gegaan. Met de Statenfractie van Noord-Holland werken we gedrieën ook nauw samen op het gebied van de bescherming van de Waddenzee, en in het bijzonder om de UNESCO status van dit gebied te behouden. Hieronder een korte beschrijving van onze inbreng en successen die we het afgelopen jaar hebben behaald.

Gezonde landbouw, natuurlijk!

Groningen laat zich er op voorstaan een belangrijke landbouwprovincie te zijn. Laat zij dan het goede voorbeeld stellen én trotse voorloper worden door politieke moed te tonen en onvermijdelijke keuzes te maken. De kwaliteit van het oppervlaktewater in Groningen blijft onverminderd slecht, en het ziet er naar uit dat ook in Groningen de Europese doelen uit de Kaderrichtlijn Water niet op tijd (in 2027) gehaald worden. Daarom moet alles gericht worden op het voorkomen van waterverontreiniging met landbouwgif, PFAS en meststoffen zoals nitraat en fosfaat. De provincie zou zich er krachtig voor moeten inzetten om het gebruik van landbouwgif volledig af te bouwen. Water en bodem zijn sturend. En dus zal de landbouw zich aan moeten passen. De biologische landbouw laat zien hoe dit moet en kan!

“Meer pesticiden in plas Groningers” kopte het Dagblad van het Noorden op 22 februari 2024. Over dit alarmerende bericht hebben we mondelinge vragen gesteld in de Statencommissie van 28 februari. In zijn antwoord wekte de gedeputeerde de suggestie, dat dit misschien zou komen doordat Groningers relatief veel voedsel eten dat uit het buitenland komt waar minder strenge eisen worden gesteld aan de voedselveiligheid dan in Nederland. Dit kan echter niet het geval zijn. Ten eerste houdt de NVWA streng toezicht op een veilige voedselproductie én -verkoop. Ten tweede zijn in het onderzoek waar DvhN aan refereert, géén normoverschrijdingen gevonden in voedsel. De conclusie is dus duidelijk: het ligt niet aan het eetpatroon van Groningers, het ligt aan het relatief hoge gebruik van landbouwgif in de provincie. Een belangrijk resultaat van dit onderzoek is dat in Groningen en Fryslân de hoogste concentraties van landbouwgif aangetroffen werden, niet alleen in de omgeving maar zelfs ook in de urine en ontlasting. Hoger dus dan elders in Nederland en in 10 andere landen. Een ander belangrijk resultaat was dat bij biologische boeren aanmerkelijk minder residuen in hun ontlasting teruggevonden werden dan bij hun collega’s of omwonenden. Als laatste nog dit: onderzoekers ontdekten dat bestrijdingsmiddelen als glyfosaat invloed hebben op de samenstelling van de bacteriën in de darmen, oftewel het darmmicrobioom. Een verstoord microbioom wordt wel in verband gebracht met neurodegeneratieve aandoeningen zoals de ziekte van Parkinson.

Het voorbije jaar is er vele uren vergaderd over de relatie stikstof, landbouw en natuur, en dit zal komend jaar niet anders zijn. De eerste kleine stappen richting een ‘Transitie Landelijk Gebied’ zijn gezet, maar veel hoop bieden deze niet. De weg van pappen en nathouden en vrijblijvende plannen is nog steeds niet verlaten. We missen een samenhangende visie, goede uitgangspunten en heldere kaders, essentieel om vaart te kunnen maken. De Statenfractie zal blijven pleiten voor een fundamentele transformatie van de landbouw in onze provincie, die ten goede komt aan natuur en biodiversiteit, milieu en volksgezondheid. Biologische en natuur-inclusieve bedrijfsvoering moet de norm worden, en de eiwittransitie naar een meer plantaardig voedselpatroon versneld. Intensieve veehouderij heeft geen plek in deze visie.

Dieren(rechten)

We zijn intensief bezig geweest met de opvang van dieren uit het wild. In 2022 vroeg de fractie bij de begroting om een provinciedekkend en kwalitatief volwaardig netwerk van opvangplekken voor hulpbehoevende dieren uit het wild. De provincie is in reactie daarop een onderzoek gestart, waarvan de resultaten in de zomer van 2023 gepubliceerd werden. Hier hebben we vervolgens een debat over aangevraagd. De uitkomst van het onderzoek was dat de opvangmogelijkheden ernstig tekort schieten. Er wordt bijvoorbeeld veel met dieren gesleept omdat de dichtstbijzijnde opvang buiten onze provincie is. Ook worden dieren vaak opgevangen door particulieren omdat er te weinig geld beschikbaar is om de opvang van dieren echt goed te regelen. In een door ons aangevraagd debat heeft de provincie nu een noordelijke verkenning toegezegd, met als doel om de opvang met de drie noordelijke provincies te proberen te optimaliseren.

We willen streven naar het diervriendelijk oplossen van conflictsituaties tussen mens en bever, met zo min mogelijk ingrijpen in populaties. Wat de Partij voor de Dieren betreft zou het zoveel beter passen om landschappelijke en infrastructurele aanpassingen te doen om de bever te ontmoedigen om te graven/knagen op kritische locaties, in plaats van te kiezen voor systematische jacht op dieren die we nota bene zelf in ons landschap hebben geïntroduceerd.

Wij hebben het College van Gedeputeerde Staten gevraagd om de jacht op reeën te stoppen. Het leidt tot enorm veel dierenleed: roedels worden uit elkaar geschoten, dieren vluchten gewond de bosjes in en sterven een akelige dood, kalfjes worden van hun moeder gescheiden. Het is daarnaast onbewezen dat het doden van reeën leidt tot minder aanrijdingen. De nu gekozen aanpak zorgt zelfs voor grotere gevaren, omdat dieren in doodsangst de weg op worden gejaagd. Ook zijn er allerlei middelen inzetbaar om dieren van de wegen en wegranden weg te houden. Het verlagen van de maximumsnelheid op wegen waar veel wild oversteekt is de eerste maatregel die genomen kan worden.

De Partij voor de Dieren betreurt het zeer dat nu weer voor het geweer wordt gekozen. In dit licht zijn we ook waakzaam over wat het IPO ons eind deze maand laat weten wat hun standpunt is met betrekking tot de wolf. Hier zullen we bovenop zitten. In een duurzame samenleving vormen dieren een essentieel onderdeel van een gezond ecosysteem.

Voor het welzijn van dieren in de veehouderij blijft het moeilijk om in de provinciale politiek iets te bereiken. De beste ingang is een snelle omschakeling naar biologische landbouw en voorvechter zijn voor een maximale inkrimping van de veestapel.

Natuur, klimaat en energie

Natuur is een levensbehoefte, zonder natuur kunnen wij mensen niet leven. In onze provincie zetten we in op herstel en uitbreiding van natuur gelet op o.a. de Transitie Landelijk Gebied. De aanleg van de NNN-gebieden heeft de afgelopen jaren al behoorlijke vertraging opgelopen en het compenseren van natuur die verdwijnt door andere ruimtelijke vraagstukken wringt ook. Het beschermen van natuur lijkt telkens vergeten te worden of ondergeschikt aan andere belangen. Het beschermen, herstellen en uitbreiden van natuur zijn in onze ogen absolute noodzaak. In dit kader houden wij Liefstingsbroek, NNN-gebied, scherp in de gaten. Ook de Waddenzee, nota bene UNESCO -gebied, staat onder druk. Alleen Nedmag loost al 4 miljoen kubieke meter vervuild water per jaar in de Eems-Dollard, die in verbinding staat met de Waddenzee. De vergunningen die afgegeven zijn, deugen niet! De huidige grondslag voor meting en milieubelasting op waterbodems moet overduidelijk op de schop. Een onderdeel hiervan kan wat ons betreft zijn om een bepaalde vergunning eerst een tijd te stoppen en bezien hoe dit het ontvangende water beïnvloedt. We hebben er bij Gedeputeerde Staten op aangedrongen om het lozingenvergunningstelsel grondig op de schop te nemen.

Punt van zorg is hier de biodiversiteit die enorm onder druk komt te staan in het prachtige Waddengebied, de kraamkamer van vogels, verschillende soorten bodemdieren en microscopisch kleine algen die de basis vormen van het Waddenecosysteem. Vele soorten vissen zijn om verschillende redenen aanwezig in de Waddenzee. Er zijn kinderkamersoorten, waaronder tong en schol die de Waddenzee gebruiken om op te groeien. Zo zijn er ook trekvisseren en andere soorten die bijna hun hele leven in de Waddenzee doorbrengen, zoals bot. De Waddenzee is verder leefgebied van diverse soorten zeehonden.

De energietransitie kan een bedreiging worden voor de Waddenzee wanneer de bodem vol komt te liggen met kabels. Alleen de gaswinning vanuit het Groningenveld lijkt nu definitief beëindigd te worden. Op dit moment wordt gewerkt aan de Wet die verdere winning uit dit veld onmogelijk gaat maken. Daarmee zijn we nog niet verlost van gas- en zoutwinning in de provincie Groningen. Bodemdaling en schadeafwikkeling van geleden schade door zowel gas- als zoutwinning zal ons nog lang achtervolgen en hier blijven wij oog houden voor alle bewoners met schade.

Verder hebben we het tekort aan groene boa's aangekaart, de mensen in het veld die nodig zijn om goed toezicht te houden nu bossen en andere natuurgebieden steeds vaker dumpplekken worden van allerlei soorten afval en andere vervuiling.

Gezonde leefomgeving en slimme keuzes voor wonen, bouwen en vervoer

De Noordelijke Rekenkamer heeft op initiatief van de Partij voor de Dieren een onderzoek naar Groningen Airport Eelde uitgevoerd, hetgeen resulteerde in een behoorlijk kritisch rapport. Helaas blijft een meerderheid van de partijen in de Staten fervent voorstander van de luchthaven. De Partij voor de Dieren zou de nieuwste investering van tientallen miljoenen euro's veel liever willen steken in gratis Openbaar Vervoer, om maar eens iets te noemen. Er zijn het afgelopen jaar veel buslijnen opgeheven of de bussen zijn steeds minder gaan rijden. In steeds meer dorpen stopt de bus helemaal niet meer. Wij willen dat het OV op orde is en hebben moties gesteund die zorgen voor het in stand houden van de buslijnen.

Een gezonde leefomgeving houdt in dat de bodem, lucht en het water zwaarder wegen dan de economische belangen van vervuilende bedrijven. Die vervuilende bedrijven zijn door ons meerdere malen aan de kaak gesteld in de Statenvergaderingen. De Waddenzee staat ook bloot aan vele bedreigingen, waaronder de impact van de industrie. Zo bleek vorig jaar dat 60 bedrijven, waarvan het merendeel in Eemshaven en Delfzijl, schadelijke stoffen lozen in het Waddengebied. Eén van deze bedrijven is Nedmag. Samen met andere fracties stelden we vragen over de lozingen van vervuild afvalwater op de Waddenzee, en de luchtvervuiling die Nedmag veroorzaakt.

Een groot deel van het grondoppervlak wordt gebruikt voor de intensieve veehouderij (waar wij ook de melkveehouderij toe rekenen), terwijl de natuur wegwijnt en er een schrijnend tekort is aan woningen. Door de omschakeling van die veehouderij naar natuur-inclusieve, biologische en plantaardige landbouw komt er grond vrij die gebruikt kan worden voor deels natuur en deels woningbouw. De Partij voor de Dieren vindt dat beschikbare landbouwbudgetten primair moeten worden ingezet voor het stimuleren en ondersteunen van boeren die op een duurzame manier gezond voedsel produceren, zoals biologische akkerbouwers en tuinders.

Rechtvaardige economie, bloeiende samenleving

We houden bij alles wat we doen de eigen Monitor Brede Welvaart in ogenschouw. Burgerparticipatie vinden wij belangrijk, daarom zijn we zoveel mogelijk aanwezig bij dergelijke bijeenkomsten. Voor nu betekent dat dat we deelnemen aan de bijeenkomsten van Nijboer, kwartiermaker voor de sociale agenda van Nij begun en ook vanuit de Staten toezicht regelen op de uitvoer van dit 30-jarige programma.

Een bloeiende samenleving is die, waar mensen volledig zichzelf mogen zijn en er ook voor iedereen een passend cultuuraanbod is. Wij hebben aangegeven dat wij meer geld willen spenderen aan cultuur om het cultuuraanbod op peil te houden in de provincie. Deze motie heeft het gehaald.

3. Persberichten

De persberichten die dit jaar de media zijn gestuurd vindt u hieronder. Klik op de titel van een bericht om het online te lezen. Neem ook eens een kijkje op onze [Facebook pagina](#), op [Instagram](#) of volg ons op [Twitter](#).

31 mei 2023	<u>PvdD wil dat rekenkameronderzoek naar miljoenensteun aan Groningen Airport Eelde serieus wordt genomen</u>
5 juli 2023	<u>PvdD verbolgen over alweer vergunning voor vuurwerkshow in stadspark Groningen</u>
5 juli 2023	<u>PvdD kritisch op visieloos hoofdlijnenakkoord, zo komt het nooit veur mekoar</u>
19 juli 2023	<u>Pleidooi voor financiering toezicht natuur en behoud programma Bos en Hout</u>
27 september 2023	<u>PvdD vraagt provincie om overbruggingsfinanciering voor wildopvangcentra</u>
29 september 2023	<u>Plezierjacht weer in volle gang – Maak melding van misstanden via Meldpunt Jachtincidenten</u>
9 oktober 2023	<u>Laat de bever met rust, investeer in bevernatuur en verstevigen waterkeringen en infrastructuur</u>
20 oktober 2023	<u>Provincie geeft na twee jaar weer toestemming voor doden reeën</u>
17 februari 2024	<u>Burger betaalt voor giftige lozingen Waddenzee</u>
18 maart 2024	<u>Geen woorden maar daden bij aanpak waterproblemen</u>

4. Moties en amendementen

Hieronder ziet u de moties en amendementen die door de fractie zijn ingediend. Klik op de titel om de motie online te lezen.

Alle moties en amendementen zijn op de website van de fractie na te lezen, waar ook is te zien welke fracties voor en tegen hebben gestemd. Vrijwel direct na de stemmingen zijn de uitslagen op de website van de provincie Groningen ([moties](#)) ([amendementen](#)) te raadplegen.

Soms kiezen we ervoor om moties toch niet in stemming te laten brengen. Reden daarvoor kan zijn dat de gedeputeerde tijdens de bespreking toezegt zich in te zetten voor het punt van de betreffende motie.

Aangehouden moties kunnen op een later moment in stemming worden gebracht. Dat doen we bijvoorbeeld als we tijdens het debat constateren dat de motie op een andere moment meer kans van slagen heeft.

28 juni 2023	Dierenwelzijn toetsingskader in gebiedsprocessen en gebiedsplan
28 juni 2023	Gelijkwaardige participatie bij voorbereiding gebiedsplan
28 juni 2023	Voorbereiding scenario minder dieren in veehouderij
28 juni 2023	Informatievoorziening aan PS over gebiedsprocessen
5 juli 2023	Gedeputeerde Dierenwelzijn
5 juli 2023	Structurele financiering toezicht natuur
27 september 2023	Kader noordelijke verkenning wildopvang
27 september 2023	Overbruggingsfinanciering wildopvangcentra
8 november 2023	Niet te Negeren Natuur
8 november 2023	Lozingsregime voor VKA en HoWa neerleggen bij waterschappen
8 november 2023	Amendement als koploper uit de bus komen
20 december 2023	Kies voor krimp
20 december 2023	Van gebakken lucht naar gedegen analyse
20 december 2023	Rustig aan, Eelde
20 maart 2024	Geen woorden maar daden bij aanpak waterproblemen

5. Statenvragen

De ingediende statenvragen met bijbehorende antwoorden van het College kunt u hieronder teruglezen. Klik op de titel om de vragen online te lezen.

25 juni 2023	<u>Schriftelijke vragen inzake brief en nota van bevindingen onderzoek NRK naar natuurcompensatie</u>
11 oktober 2023	<u>Schriftelijke vragen inzake het doden van bevers</u>
20 oktober 2023	<u>Schriftelijke vragen inzake ontheffing beheer reeën</u>
12 december 2023	<u>Schriftelijke vragen inzake gevolgen gaswinning Waddenzee</u>
19 januari 2024	<u>Schriftelijke vragen inzake afvallozingen Nedmag in lucht en Waddenzee</u>

6. Debatbijdragen commissies en Statenvergaderingen

Hieronder de bijdragen die Meint, Stijn, Marije en Inge-Astrid hebben ingebracht bij de debatten tijdens Commissievergaderingen en Statenvergaderingen. Klik op de titel om de bijdrage online te lezen. De vergaderingen zijn in beeld en geluid terug te zien en horen via deze [webpagina](#) van Provinciale Staten.

21 juni 2023	Jaarstukken 2022
21 juni 2023	Advies Ecologische Autoriteit natuurdoelanalyse Liefstingsbroek
21 juni 2023	Stand van zaken document Transitie Landelijk Gebied
28 juni 2023	Statenvergadering Stand van zakendocument Transitie Landelijk Gebied
5 juli 2023	Statenvoorstel aanbevelingen NRK rapport maatschappelijke effecten NOM
5 juli 2023	Perspectiefnota 2024 en voorjaarsmonitor 2023
5 juli 2023	Bescherming Waddenzee
19 juli 2023	Statenvoorstel aanbevelingen NRK rapport terugblikonderzoek provinciale grip op risicovolle bedrijven
19 juli 2023	Algemene Beschouwingen
27 september 2023	NRK voorstel onderzoek natuurcompensatie
27 september 2023	Brief verkenning wildopvang
1 november 2023	Agenderingsverzoek Nedmag lozingen giftige stoffen Eems-Dollard
8 november 2023	Lozingen Nedmag en FrieslandCampina Waddenzee
8 november 2023	Statenvoorstel begroting 2024 en najaarsmonitor 2023
8 november 2023	Statenvoorstel gebiedsontwikkeling Oostpolder
20 december 2023	Zonnepanelen op landbouwgrond
20 december 2023	Statenvoorstel strategie Groningen Airport Eelde 2024 - 2033
10 januari 2024	Agenderingsverzoek opstarten twee gaswinningslocaties
7 februari 2024	NRK rapport achter de coulissen
6 maart 2024	Bouwstenen voor het thema water
6 maart 2024	Transitie Landelijk Gebied
20 maart 2024	Geen woorden maar daden bij aanpak waterproblemen